

Komunikace – veřejná správa a občan (obecné závěry)

Šárka Brychtová, Josef Duplinský

Ústav veřejné správy a práva, Fakulta ekonomicko-správní, Univerzita Pardubice

Abstract

The article “Participation of citizens on public administration in municipal level (paper to this theme on basic of empirical search)” presents closing synthesis and at the same time the muse over results of the search of “Communication in public administration”. The authors tried to describe these problems by briefly way and perhaps too with mild view. This problem was worked and published in Scientific Papers of the University of Pardubice in 2003 and in Public Administration in 2004 in detailed version and in the full wording.

Key words:

Participation of citizens, communication in public administration, communication of an institution, partnership: community – citizen, digital democracy, participation democracy.

Článek *Participace občanů na správě věcí veřejných v municipální správě* představuje shrnutí a zároveň zamyšlení nad výsledky universitního grantového výzkumu *Komunikace ve veřejné správě*. Autoři se v něm pokouší stručným způsobem a s určitým nadhledem postihnout problematiku, kterou zpracovávali a postupně publikovali v plném znění v Scientific Papers of the University of Pardubice v roce 2003 a v Public Administration 2004.

Zpracovávané téma je v těchto příspěvcích prezentováno komplexně a výsledky daného průzkumu byly publikovány s tabelárním i grafickým doprovodem. V této závěrečné fázi jsme si dovolili zamyšlení nad jednou z důležitých a aktuálních otázek komunikace ve veřejné správě a to komunikační participaci s občanskou veřejností. Provedené šetření v deseti menších a středně velkých městech na území východních Čech a to jak u jejich představitelů, tak u více než tisíce jejich obyvatel, nám umožnilo určitý vhled do dané problematiky a nastínilo tendence a jejich možné sladění s trendem v zemích Evropské unie. V předkládané stati se tedy pokoušíme postihnout téma z širšího a obecnějšího pohledu.

Komunikace (lat. communicatio) je obvykle chápána nikoli pouze ve smyslu předávání resp. přijímání informací, nýbrž v poněkud širší a zároveň hlubší dimenzi. Obsah pouhého přenosu informací tento pojem plně nevystihuje; je třeba i společného sdílení vedle prostého sdílení a společné účasti namísto informování. Je zřejmé, že chceme-li postihnout exaktně dané téma, pohybujeme se na velmi složité rovině. Komunikace jako forma jednání a propojování sociálních jednotek je v každém případě složitá záležitost, která už sama v sobě obsahuje mnohé bariéry, o kterých jsme se v určitých případech již zmiňovali na jiných místech.

Existují na všech úrovních komunikace u všech sociálních jednotek: osob a tím spíše i organizací a institucí. Znamé schéma: kdo – říká co - jakým kanálem – komu - s jakým efektem se zdá být velmi jednoduché, ale každé z těchto hesel v sobě skrývá další rozsáhlý prostor, který by si sám o sobě zasloužil samostatné bádání. Podívejme se na ně z poněkud širšího nadhledu a pokusme se postihnout toto téma obecně, bez příkladů (ty jsme konkrétně

uvedli jinde) celé řady obtíží a rozporů v komunikaci ve veřejné správě, kde, někdy až antagonisticky, stojí na jedné straně občan a na druhé municipální samospráva. Možná i samotné dělení těchto dvou sociálních subjektů pomyslnou čarou: on (občan) a oni (představitelé správy) je ve své podstatě zavádějící, vzhledem k tomu, že objekt jejich zájmu by měl být týž: komunita, obec, území obce...

Nehledě na možnou proměnu role občana a politika – v demokratické společnosti je politik zároveň občanem a nové volby to mohou radikálně potvrdit. Ale to už bychom se dostali do poněkud jiné roviny, v které se pohybovat nemíníme, a pokusme se, i když ve velmi obecné rovině, definovat možné příčiny v našem výzkumu avizované rozporuplnosti a různorodosti současné komunikační praxe mezi správními úředníky a představiteli územní samosprávy a občany. V kontextu této velmi obecné roviny lze snad uvažovat o následujících příčinách:

- krátké období demokracie,
- destruktivní vlivy předchozího období,
- jistá neprůhlednost ekonomické transformace.

Tyto skutečnosti se potom promítají do sociálně psychologických faktorů:

- skepse k možnostem občanského vlivu,
- chápání veřejné správy jako nepřítele.

Hledáme-li prostředky nápravy, mimo vlastní imanentní společenský potenciál, jsou to přímé i nepřímé vlivy našeho členství v Evropské unii, kde snad pro nás dostatečně zřetelně a závazně vystupují ideje:

- vytvoření informační (na všech úrovních a ve všech dimenzích veřejné správy) a otevřené společnosti,
- podpora maximální participace občanů na správě veřejných záležitostí,
- vytvoření dignitální a participativní demokracie jako doplněk k současnému demokratickému systému.

Tento text chápeme jako určité závěrečné i když značně obecné a stručné zhodnocení našeho výzkumu na téma komunikace ve veřejné správě a postojů občanů k ní. Domníváme se, že přes všechna negativa a problémy tímto výzkumem identifikované se situace lepší a k určitému pozitivnímu posunu dochází. Vedle negativních faktorů se objevily v našem výzkumu i prvky pozitivní, které signalizují, přes často obecně traktovanou skepsi, jistou a v některých případech i velmi nesmlouvavou občanskou angažovanost.

Literatura:

- [1] Brychtová Š., Duplinský J. Postoje občanů a komunikace ve veřejné správě. Scientific papers of the University of Pardubice, Series D, r. 7, str. 18 – 22, 2002. ISBN: 80 – 7194 – 501 – 3.
- [2] Brychtová Š., Duplinský J. Attitudes of General Public and Communication of the Municipality. E + M Economics and Management. Special Issue 2003, str. 91 - 94. ISSN: 1212-3609.
- [3] Brychtová Š., Duplinský J. Percepce postojů občanské veřejnosti a komunikace s municipalitou. Scientific Papers of The University of Pardubice, ser. D., 8, 2003, str. 4 - 23. ISBN 80-7194-614-1.
- [4] Brychtová Š., Duplinský J. Reflexe komunikačních aktivit samosprávy a občanů. Aktuální otázky rozvoje regionů III (Regionální rozvoj a management ve veřejné správě). Fakulta ekonomicko-správní, Univerzita Pardubice. str. 10. Svoboda nad Úpou 2003. ISBN 80-213-1089-8.
- [5] Brychtová, Š., Duplinský, J. Občanská veřejnost a komunikace s municipalitou – shrnutí výzkumu. Sborník příspěvků z vědecké konference: Public Administration 2004, str.19 – 30. Lázně Bohdaneč. ISBN: 80-7194-684-2.

[6] Duplinský, J., Brychtová, Š. Komunikace ve veřejné správě. Vysokoškolské skriptum. Univerzita Pardubice 2004. 72 stran. ISBN: 80-7194-653-2.

[7] Brychtová, Š., Duplinský, J.: Komunikace ve veřejné správě (komunikační možnosti a strategie), interní grant Univerzity Pardubice, 2003.

[8] Lacina a kol. Research report 3 – regionální rozvoj. Ediční řada: Vědecké spisy FES. 35 stran (str. 227 – 261) (Brychtová-Duplinský). Univerzita Pardubice, 2004. ISBN: 80-7194-668-0.

Kontaktní adresa:

RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D., PhDr. Josef Duplinský, CSc.

Ústav veřejné správy a práva, FES, Univerzita Pardubice

Studentská 84, Pardubice 532 10

e-mail: sarka.brychtova@upce.cz; josef.duplinsky@upce.cz

Recenzoval:

prof. PhDr. Karel Paulík, CSc., Katedra psychologie a sociální práce

Filozofická fakulta, Ostravská Univerzita, Ostrava